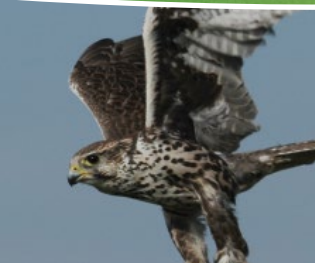

CONSERVAREA
ȘOIMULUI DUNĂREAN
ÎN NORD-ESTUL BULGARIEI,
UNGARIA, ROMÂNIA ȘI SLOVACIA
2010–2014

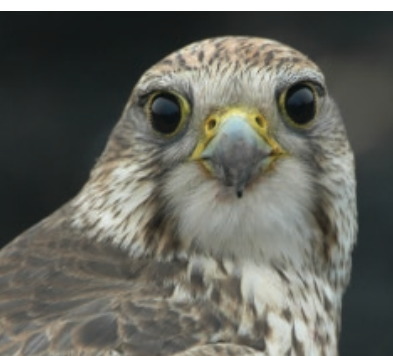
REZUMAT
AL RAPORTULUI
PROIECTULUI LIFE 09 NAT/
HU/000384

ACEST PROIECT
A FOST
FINANȚAT
DE UNIUNEA
EUROPEANĂ

INTRODUCERE

Șoimul dunărean (*Falco cherrug* Gray 1834) este o specie tipică zonelor deschise, cum ar fi cele stepice sau semidesertice. Limita vestică a distribuției se află în Europa Centrală. Populația globală este estimată la 6 400–15 400 de perechi, însă populațiile speciei sunt în declin, exceptând populațiile din Centrul Europei. Cea mai optimistă estimare a populației europene, inclusiv efectivele din Europa de Est, a fost de 7–800 de perechi în anul 2010. Astfel, este foarte importantă conservarea populațiilor din Ungaria și Slovacia, unde se găsește aproape 40% din populația europeană și mai mult de 80% din populația Uniunii Europene. Este la fel de importantă conservarea populațiilor mai mici, din țările învecinate acestora și, mai mult, menținerea și crearea habitatelor propice pentru această specie, care pot să găzduiască extinderea populațiilor din Europa Centrală.

Având în vedere dezideratele de mai sus, al doilea proiect LIFE-Nature pentru protecția șoimului dunărean a fost implementat între 2010 și 2014, cu suportul financiar al Uniunii Europene, Ministerului Dezvoltării Rurale din Ungaria și al Ministerului Mediului din Slovacia, sub coordonarea Directoratului Parcului Național Bükk și cu contribuția a 13 organizații din patru țări: Bulgaria, România, Slovacia și Ungaria.

Scopul proiectului a fost conservarea șoimului dunărean (specie periclitată pe plan global, inclusă în Anexa I a Directivei Păsări) în nucleul zonei de cuibărit din Ungaria și Slovacia și îmbunătățirea habitatelor potențiale din Bulgaria și România, precum și transferul de cunoștințe și al celor mai bune practici pentru conservarea speciei către experții bulgari și români.

DATELE PROIECTULUI

LIFE06 NAT/HU/000384 Conservarea șoimului dunărean în nord-estul Bulgariei, Ungaria, România și Slovacia

Durata proiectului: 01.10.2010–31.12.2014

Bugetul total al proiectului: 4 032 828 Euro, din care 74,55% reprezintă finanțare din partea Uniunii Europene, prin programul LIFE-Nature

Beneficiar coordonator: _____

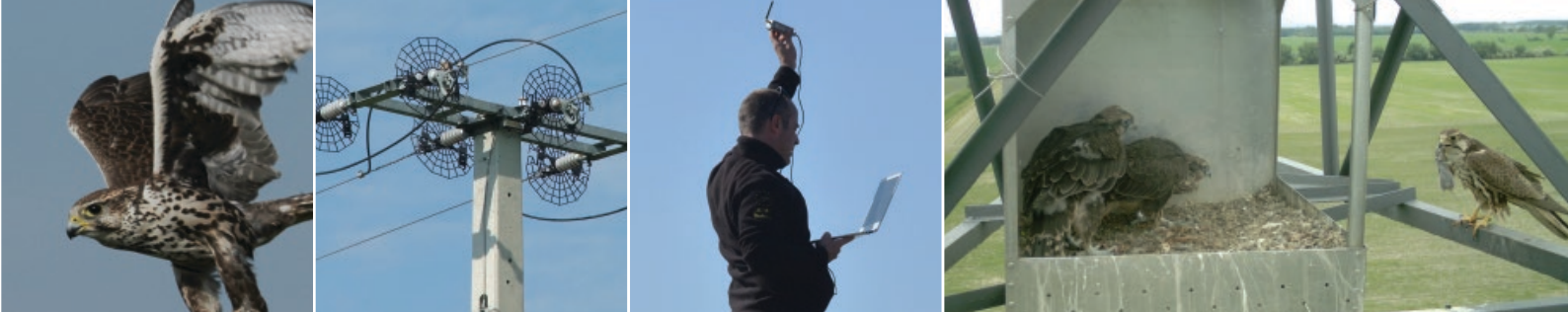

Beneficiari asociați: _____

Finanțatori: _____

CE ESTE **NATURA 2000**?

Natura 2000 este instrumentul principal al Uniunii Europene pentru conservarea biodiversității. Natura 2000 este o rețea ecologică de arii protejate, ce are scopul să mențină într-o stare de conservare favorabilă o selecție a celor mai importante tipuri de habitate și specii din Europa. Rețeaua Natura 2000 are la bază două directive ale Uniunii Europene: „Directiva Habitare” (92/43/EEC) și „Directiva Păsări” (79/409/EEC), directive transpuse în legislația din România prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007, aprobată și modificată prin Legea nr. 49/2011.

CE ESTE **LIFE**?

Abrevierea „LIFE” reprezintă **L**’Instrument **F**inancier pour l’**E**nvironnement, instrumentul financiar pentru mediu al Uniunii Europene. Acesta este un fond creat în 1992 pentru a sprijini conservarea naturii și proiecte de mediu de interes comunitar. Programele implementate în cadrul LIFE-Natura promovează o conservare mai eficientă a zonelor incluse în rețeaua Natura 2000, desemnate în conformitate cu Directivele Păsări și Habitare.

ȘOIMUL DUNĂREAN

(*Falco cherrug* Gray, 1834)

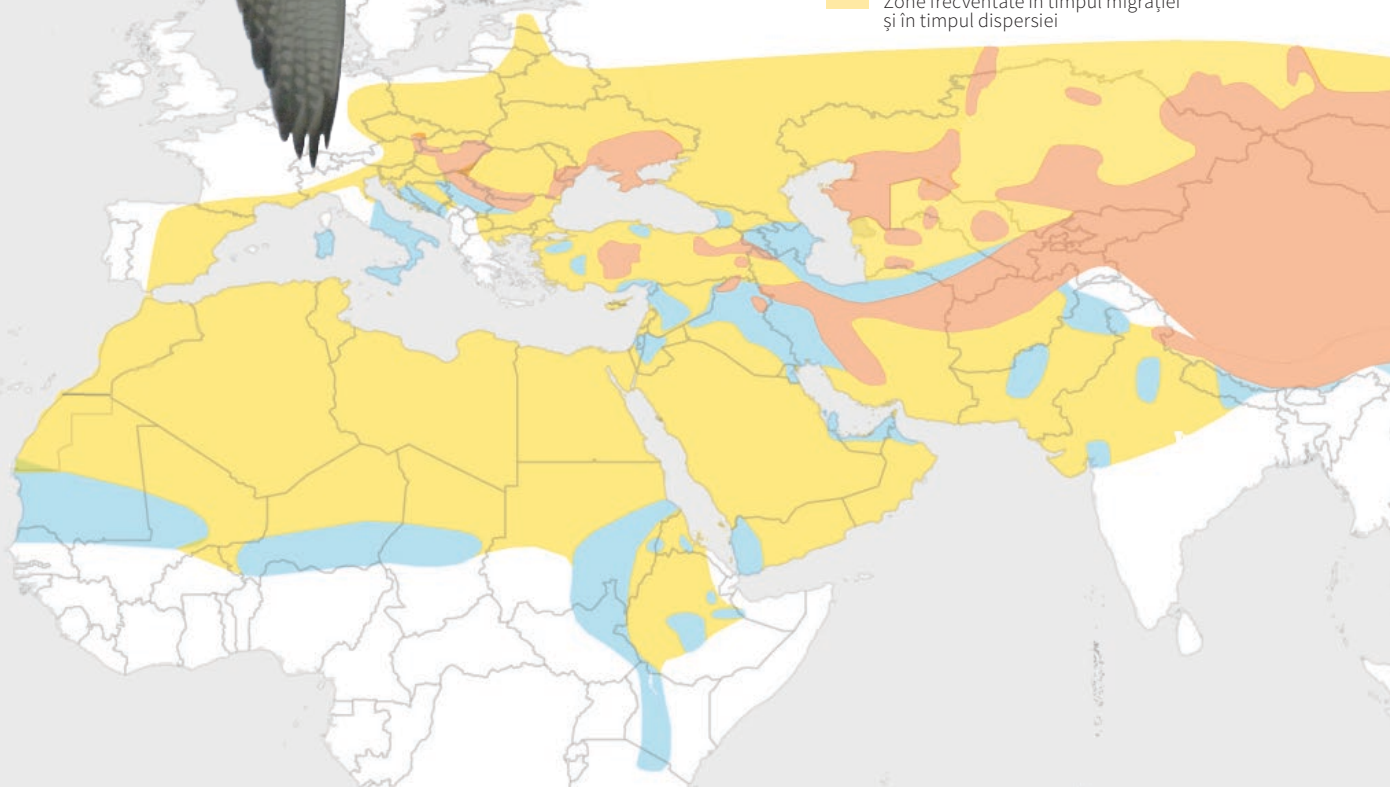
Șoimul dunărean este o specie răpitoare de talie medie, având penajul predominant maroniu. Femelele sunt mai robuste, mai mari decât masculii, deși diferența între cele două sexe nu este atât de evidentă ca la șoimul călător. Adulții au colorit maro-gălbui pe spate, capul este ușor crem, câteodată aproape alb. Mustața este subțire, nu foarte distinctivă. Pieptul alb cu pete maronii, ce se aglomerează spre burtă este mai caracteristic exemplarelor adulte. Picioarele și ciocul sunt gălbui. Adulții sunt mai deschiși la culoare decât exemplarele tinere. Exemplarele tinere, care abia au părăsit cuibul, sunt și ele maronii, însă petele de pe piept sunt mai dense, formând linii înspre burtă. Mustața lor este mult mai evidentă decât a exemplarelor adulte, iar capul are o culoare mai închisă. Ciocul și picioarele sunt albastru deschis, culoare ce se transformă treptat în galben până la vârsta de doi ani. În general, exemplarele tinere sunt mai închise la culoare decât cele adulte.

1.

Legendă

- Rezident
- Cartiere importante de iernare
- Zone frecventate în timpul migrației și în timpul dispersiei

● Distribuție și habitat

Șoimul dunărean preferă zonele deschise, cu arbori și pășuni populate de popândău. Această pasăre este o răpitoare tipică pentru zonele stepice din Europa Centrală până în China. Habitatele tipice din Europa sunt pășunile, zonele agricole, zonele stepice împădurite. În Asia trăiesc în stepă, în semideșert și pe platourile montane (până la o altitudine de 4000 m). Distribuția șoimului dunărean se suprapune în mare parte cu cea a popândăului, specia de pradă preferată.

● Migrația

În Europa, unele exemplare tinere migrează spre sud, în timp ce exemplarele adulte stau în jurul cuibului pe tot parcursul anului, efectuând deplasări de mică anvergură. Rutele de migrație a populațiilor din Europa Centrală erau aproape necunoscute înaintea proiectului LIFE pentru conservare a șoimului dunărean. Datorită proiectului, în prezent cunoaștem cele mai importante zone de iernare ale speciei, care se află în Italia și în regiunea Sahel din Africa.

O parte semnificativă a populațiilor din Asia este migratoare. Direcția de migrație este sud-sud-vest. Rutele de migrație precum și cartierele de iernare cunoscute acoperă nord-estul Africii, Peninsula Arabică, Orientul Mijlociu, Pakistan, Kazahstan, Uzbekistan, partea sudică a Turkmenistanului, unele părți din China, precum și Platoul Tibetan.

2.

Imaginea 1.: Distribuția globală a șoimului dunărean pe baza informațiilor satelitare și a cunoștințelor experților. (Kovács, A., Williams, N. P. și Galbraith, C. A. 2014. Plan de Acțiune Global pentru șoimul dunărean (Falco cherrug) (SakerGAP), incluzând un sistem de management și monitorizare pentru conservarea speciei. Publicația tehnică a Raptors MoU nr. 2, CMS Seriiile tehnice nr. 31, Unitatea de coordonare – CMS Raptors MoU, Abu Dhabi, Emiratele Arabe Unite).

Imaginea 2: Dispersia și migrația din prima toamnă a juvenilor de șoim dunărean

● Cuibărit

Șoimul dunărean preferă locuri de cuibărit care oferă posibilitatea unei abordări în condiții de siguranță și o vizibilitate bună asupra teritoriului. Cuiburile din zonele de șes ale codalbului sau ale acvilei de câmp sunt o alternativă preferată, însă cuibăresc regulat și în cuiburi construite de șorecari, ciori sau uliu porumbar. După refacerea populațiilor de corb, aceștia au început să cuibărească în zonele de șes pe pilonii liniilor de înaltă tensiune. Această strategie a fost preluată cu succes și de șoimul dunărean, ocupând din ce în ce mai des cuiburile construite de corb pe stâlpii de înaltă tensiune. Datorită acestei noi strategii, șoimul dunărean a început să ocupe teritorii unde posibilitățile de cuibărit au fost până nu demult limitate sau chiar inexistente.

Zborul nupțial începe la finele lunii ianuarie, începutul lunii februarie, în funcție de condițiile meteorologice. La mijlocul lunii martie, femelele depun 3–5 ouă. Clocitul durează 32 de zile și începe după depunerea celui de al doilea ou. Puii mici sunt hrăniți de femelă, doar masculul aduce hrana la cuib. La o vârstă mai înaintată a puilor, femela este implicată de asemenea în procurarea hranei. După 42–47 de zile puii zboară din cuib, însă sunt învățați să vâneze de părinți încă două - trei săptămâni. Femelele devin cuibăritoare de regulă la vârsta de doi ani, iar exemplarele masculine devin mature sexual în al doilea an de viață. Cuplurile se formează deseori pe viață.

● Hrana

Popândăul (*Spermophilus citellus*) este hrana preferată a șoimului dunărean, fiind însă sezonală, deoarece popândăii hibernează pe parcursul iernii. De aceea și păsările ocupă un loc important în dieta speciei pe tot parcursul anului. Primăvara devreme se hrănesc cu păsări migratoare, în special cu grauri (*Sturnus vulgaris*). Șoarecele de câmp (*Microtus arvalis*) este de asemenea o pradă importantă pentru șoimul dunărean, pe care ori o prinde, ori o fură de la alte specii de păsări răpitoare de talie mai mică. Perechile stau împreună și în afara sezonului de cuibărit și deseori vânează împreună.

● Statutul de conservare

Specia este prezentă în Anexa I a Directivei Păsări a Uniunii Europene, Anexa II a Convenției de la Berna, Anexa II a Convenției privind Speciile Migratoare (Convenția de la Bonn), Anexa II a CITES și listată ca „Periclitată” pe Lista Roșie a IUCN. Unitatea de Coordonare a implementării Convenției privind Speciile Migratoare a redactat un plan global pentru conservarea speciei în care au fost incluse și rezultatele celor două proiecte LIFE de conservare a șoimului dunărean. Șoimul dunărean are o protecție specială în toate țările unde s-a desfășurat proiectul.

Imaginea 3. : Popândăul, hrana preferată a șoimului dunărean

AMENINȚĂRI PENTRU ȘOIMUL DUNĂREAN

● Dispariția locurilor naturale de cuibărit

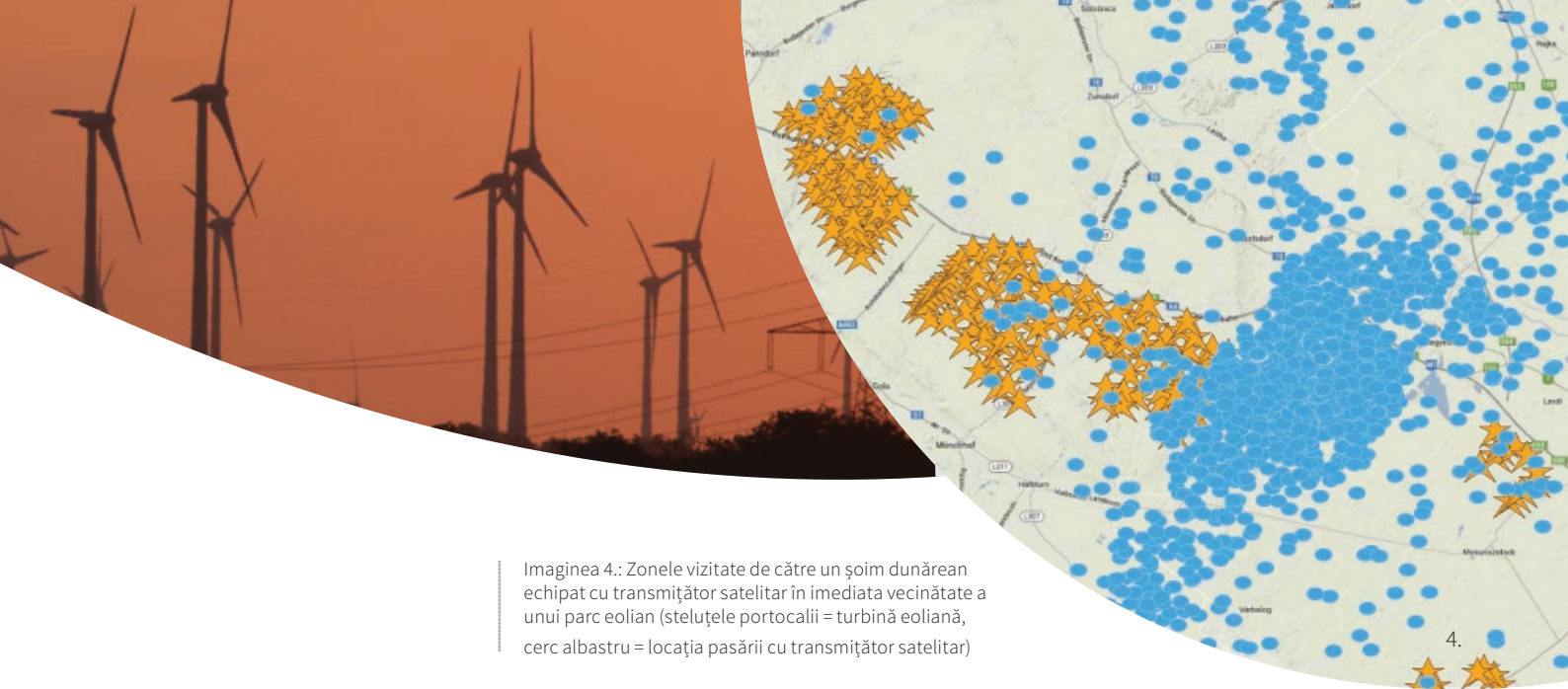
Populația de șoim dunărean din bazinul Panonic este în creștere datorită eforturilor de conservare și își extinde arealul în direcția sud-sud-est. Șoimii nu își construiesc cuib, ei ocupă cuiburile șorecarilor, ale speciilor de corvide, construite pe arbori, iar unde aceștia lipsesc din habitatul natural, ocupă cuiburile speciilor menționate, construite pe pilonii liniilor electrice. Acestea însă nu sunt suficient de sigure și deseori cad în timp ce sunt ocupate și folosite de către șoimul dunărean.

● Diminuarea sau chiar dispariția zonelor de vânătoare și a resurselor de hrană

În ultimile două decenii, pășunile și pajiștile naturale s-au diminuat semnificativ atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ. Multe zone au fost folosite pentru infrastructură sau construcții și suprafețe însemnante au fost transformate în monoculturi. Un imediat rezultat al acestor schimbări a fost diminuarea cantitativă a hranei și dispariția popândăului din aceste zone.

● Electrocutarea

Stâlpii liniilor de distribuție electrică (de medie și de joasă tensiune) care se află în habitatul șoimului dunărean reprezintă o amenințare letală nu doar pentru șoimul dunărean, ci și pentru alte specii de păsări. În zonele întinse de câmpie, lipsite de arbori, păsările au tendința să folosească traversa din mijlocul coronamentului pilonului pentru a se odihni sau pentru a sta la pândă, loc ce oferă o vizibilitate bună asupra teritoriului. Însă, în timpul aterizării sau a decolării de pe traversă păsările pot să închidă circuitul între două linii sub tensiune prin atingerea ambelor fire în același timp, cu picioarele și aripile lor. Acest lucru duce la electrocutarea păsărilor, iar aceasta amenință atât exemplarele tinere, cât și pe cele adulte.

Imaginea 4.: Zonele vizitate de către un șoim dunărean echipat cu transmițător satelitar în imediata vecinătate a unui parc eolian (steluțele portocalii = turbină eoliană, cerc albastru = locația pasării cu transmițător satelitar)

● Braconajul, otrăvirea, colectarea ponteii

În Slovacia, dar și în Bulgaria și România reprezintă o problemă faptul că vânătorii care nu cunosc biologia șoimului dunărean privesc păsările răpitoare ca un pericol și trag în cuiburi sau le împușcă. Din păcate, otrăvirea câștigă teren și la noi, în ultimul timp, fiind tot mai frecvent lăsate leșuri tratate cu otrăvuri ilegale, pentru eliminarea vulpilor sau a câinilor vagabonzi. Șoimul dunărean poate fi otrăvit și în mod indirect, când fură prada otrăvită de la ereți, șorecari sau vânturei. În Slovacia, colectarea ouălor sau a puilor din cuib reprezintă un pericol real pentru șoimi.

● Deranjul și diminuarea efectivelor pe rutele de migrație și în zonele de iernare

În cadrul primului proiect pentru conservarea speciei au fost obținute multe informații legate de rutele de migrație și zonele de iernare, precum și despre pericolele la care sunt expuși șoimii. Din aceste informații reiese, că la amenințările menționate mai sus se mai adaugă și capturarea șoimilor în scopul practicării șoimăritului în afara Bazinului Carpatic.

Imaginile 5–6: Șoim dunărean echipat cu transmițător satelitar, electrocutat

5.

6.

ACTIVITĂȚILE ȘI OBIECTIVELE PROIECTULUI PENTRU CONSERVAREA ȘOIMULUI DUNĂREAN

SCOPUL PROIECTULUI

În cadrul celui de-al doilea proiect pentru conservarea speciei, partenerii din Ungaria și Slovacia au împărtășit experiențele câștigate pe parcursul primului proiect LIFE06 NAT/H/000096 partenerilor din Bulgaria și România, pentru a le face cunoscute cele mai bune practici în ceea ce privește protecția șoimului dunărean.

Proiectul LIFE06 NAT/H/000096 a oferit noi cunoștințe în legătură cu factorii periclitanți existenți, în special pentru exemplarele tinere ale speciei, rata lor de supraviețuire și dinamica (migrație, dispersie). Astfel s-a dovedit că rata de supraviețuire a tinerilor poate fi mult mai mare decât a fost estimată înainte. Migrația tinerilor acoperă zone foarte mari, din Spania până în Kazahstan, dar petrec mult timp și în Bulgaria, România și Serbia, unde găsesc locuri de cuibărit noi, neexploatate până atunci. Aceste zone pot deveni habitate adecvate dacă șoimii vor găsi destule locuri de cuibărit și în cazul în care numărul factorilor de risc va scădea. Cel de-al doilea proiect LIFE a avut ca scop îndeplinirea acestor două condiții.

ACTIVITĂȚI ȘI METODE

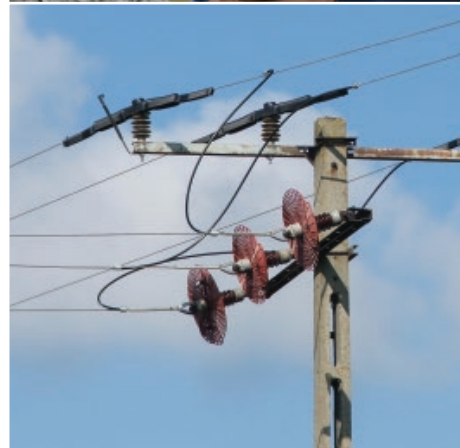
Proiectul a pus accent pe crearea și protecția unor locuri potrivite de cuibărit, prin crearea unor habitate potrivite șoimilor dunăreni și prin amplasarea unor cuiburi artificiale. Eforturile proiectului s-au concentrat și pe o mai bună înțelegere a preferințelor de hrănire și de habitat ale șoimilor, introducând măsuri de management propice pentru habitatul popândăului, ce urmează să fie implementate în situri Natura 2000 și elaborând o propunere pentru modificarea sistemului de măsuri de agromediu, în favoarea unui management adecvat al habitatelor relevante pentru specia țintă.

În Ungaria, România și Slovacia, în anumite habitate favorabile pentru șoimi au avut loc activități de repopulare cu popândăi. Activitățile proiectului au cuprins și activități prevăzute pentru scăderea mortalității. Acestea au inclus izolarea stâlpilor de medie tensiune din apropierea cuiburilor și din perimetrul teritoriilor, precum și păzirea cuiburilor în Slovacia.

Cu ajutorul transmițătoarelor satelitare a fost posibilă identificarea habitatelor utilizate de păsările adulte în acele zone unde funcționează sau sunt planificate parcuri eoliene. Scopul acestei acțiuni a fost de a înțelege mai precis impactul turbinelor eoliene asupra șoimilor dunăreni. Rezultatele obținute vor fi utilizate în viitor în procesele de proiectare și autorizare a noilor parcuri eoliene.

S-au demarat multiple activități de comunicare dedicate în primul rând agricultorilor, fermierilor, vânătorilor și politicienilor atât la nivel local, cât și la nivel național, iar pentru publicul larg au fost amplasate panouri informative. Scopul acestor activități a fost de a crește gradul de conștientizare în rândul grupurilor țintă și de a obține sprijin pentru protecția șoimilor dunăreni.

Pentru a putea evalua schimbările în tendințele populației, precum și succesul acțiunilor de conservare ale proiectului, un amplu program de monitoring a oferit informații despre schimbările survenite în populațiile de șoim dumărean respectiv de popândău.

REZULTATELE PROIECTULUI

Datorită proiectului LIFE a crescut semnificativ numărul cuiburilor, precum și disponibilitatea de hrană pentru șoimul dunărean. În urma izolării stâlpilor periculoși, în prezent, arii întinse oferă condiții de siguranță pentru păsări. De asemenea, au fost făcute propuneri pentru rezolvarea conflictelor dintre parcurile eoliene și șoimii dunăreni și alte specii de păsări. Au fost organizate întâlniri cu părțile interesate, a fost sensibilizată opinia publică cu privire la acțiunile de conservare a speciei și a habitatelor. Pe lângă aceste activități, au fost construite mai multe voliere pentru reabilitarea șoimilor bolnavi sau accidentați ajunși la centrele de reabilitare.

● Asigurarea locurilor de cuibărit

În cadrul proiectului au fost amplasate un număr de 20 de cuiburi artificiale din lemn și 113 cuiburi artificiale din aluminiu. Trei dintre acestea au fost instalate în cadrul unei demonstrații în Ungaria, restul au fost amplasate în Bulgaria și România pentru a susține extinderea populațiilor.

Tabelul 1. Cuiburi artificiale instalate în diferite țări

Tipul cuibului artificial	Bulgaria	Ungaria	România	Slovacia	Total
Cuiburi artificiale din lemn (amplasate pe copaci)	10	0	10	0	20
Cuiburi artificiale din aluminiu (amplasate pe stâlpi de linii electrice)	10	3	120	0	133
Total	20	3	130	0	153

● Analizarea prăzii și creșterea disponibilității hranei

În Bulgaria: Habitatele șoimilor dunăreni au fost incluse în programul de plăți de agro-mediu pentru acvila de câmp (*Aquila heliaca*), pentru sprijinirea și crearea de noi habitate adecvate și pentru îmbunătățirea locurilor de hrănire a șoimilor dunăreni.

În Ungaria: A fost instalată o cameră web online care a funcționat 24 de ore pe zi pe perioada de cuibărit și 14 camere foto automate pentru analiza prăzii.
235 de popândăi au fost relocați din zona aeroporturilor în habitate adecvate.

În România: A fost depusă o propunere de schemă de agro-mediu pentru susținerea șoimilor dunăreni.
350 de popândăi au fost relocați din habitate problematice lângă Sânnicolau Mare și Arad.

În Slovacia: 5 camere foto automate au contribuit la identificarea speciilor de pradă. O cameră web a fost instalată la două cuiburi în 2011 și 2013. Au fost testate măsurile de agro-mediu pentru conservarea popândăilor.
450 de popândăi au fost relocați în două situri Natura 2000

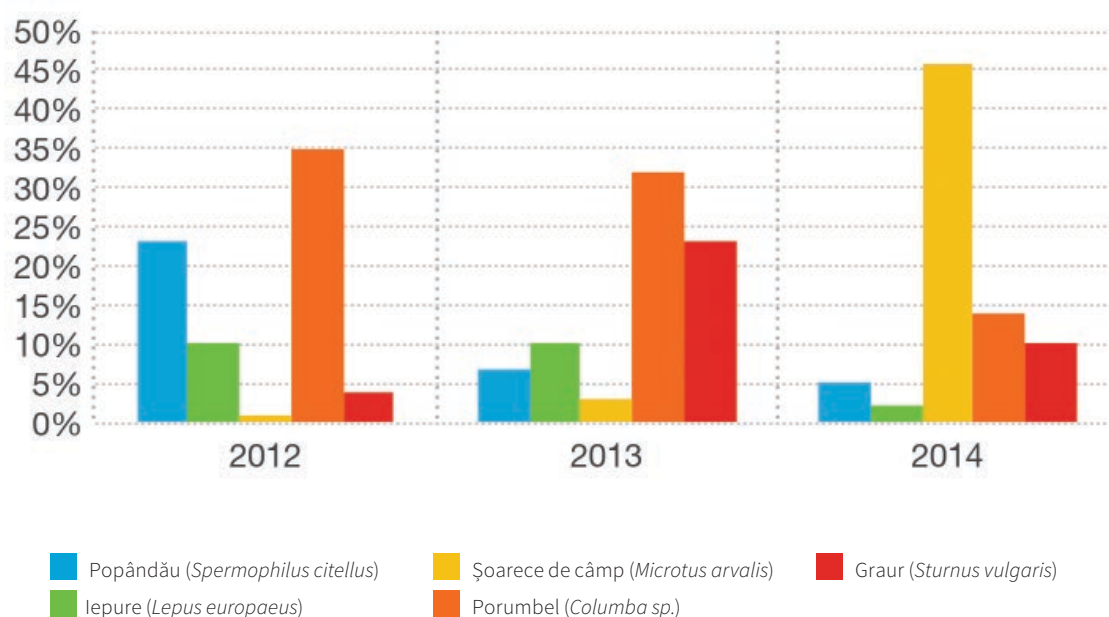
Compoziția prăzii șoimului dunărean și schimbările acesteia au fost studiate prin analizarea fotografiilor făcute cu camere foto automate în perioada de cuibărit.

În 2012 două camere foto, între 2012–2014 o cameră web și 9–14 camere foto au fost folosite în perioada de cuibărit. Din motive tehnice doar 70% din camerele foto au asigurat date folositoare. Diferite specii de pradă au fost identificate pe baza fotografiilor. Rezultatele se bazează pe 2589 de prăzi identificate (94,2% în Ungaria, 3,2% în Slovacia, 2,6% în România):

Tabel 2. Numărul camerelor foto instalate anual de către țările implicate în proiect

Anul	Bulgaria	Ungaria	România	Slovacia	Total
2011	0	2	0	0	2
2012	0	11	0	5	16
2013	0	14	1	5	20
2014	0	10	3	5	18

Figura 1. Compoziția hranei șoimului dunărean în diferiți ani

Concluzii

1. Vremea are un impact major în compoziția prăzii disponibile. În primăveri umezi, ca cea din anul 2013, proporția mamiferelor scade dramatic (22%), în contrast cu primăveri cu vreme obișnuită, când proporția mamiferelor este mai mare (40–55%).
2. În anii cu gradație populațională de șoareci de câmp (*Microtus arvalis*), ca și anul 2014, aceștia devin hrana principală a șoimilor. În acești ani, proporția mamiferelor de talie mai mare și a păsărilor scade, de ex. în 2014 proporția iepurelui de câmp (*Lepus europaeus*) a scăzut de la 10% la 2%.
3. Între 2011–2014 în Ungaria nu a fost observat hârciogul (*Cricetus cricetus*) ca pradă semnificativă, aceasta putând fi în corelație cu micșorarea populației de hârciog observată în ultimii ani.
4. În anii obișnuiți, proporția popândăilor ajunge la 23%, aceștia constituind o parte importantă din hrana șoimului dunărean, chiar dacă popândăul a dispărut din mai multe zone.

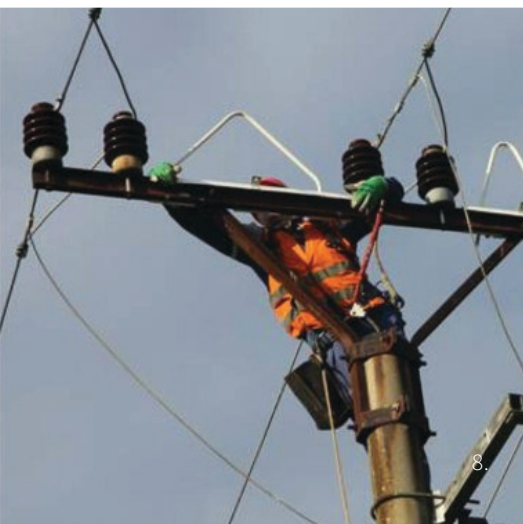
● Prevenirea electrocutării

- În Bulgaria, în apropierea cuiburilor artificiale, un număr de 400 de stâlpi pentru distribuția energiei electrice au fost izolați.
- În Ungaria, 6700 de stâlpi de electricitate au fost izolați, astfel crescându-se siguranța stâlpilor pentru păsări; dintre aceștia 1100 de stâlpi au fost echipați cu dispozitive pentru protecția păsărilor.
- În România, 700 de stâlpi de electricitate de medie tensiune au fost izolați în apropierea cuiburilor artificiale.
- În Slovacia, 1138 de stâlpi au fost izolați.
- În cadrul programului de monitorizare a fost testată eficiența izolării.

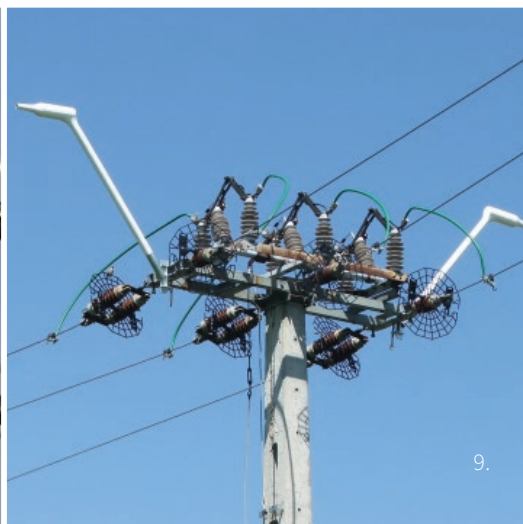
Imaginile : 7. Izolarea liniilor de distribuție în Bulgaria, 8. Instalarea dispozitivelor pentru protecția păsărilor în Slovacia, 9. Instalarea platformelor pe un stâlp cu element de comutare în Ungaria, 10. Echiparea unui stâlp cu dispozitiv pentru protecția păsărilor în Ungaria

7.

8.

9.

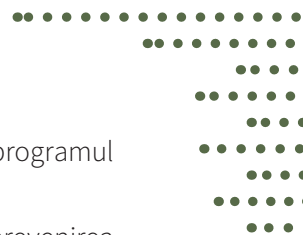

10.

● Cooperarea cu alte părți interesate, în beneficiul șoimului dunărean

- În Bulgaria au fost elaborate și distribuite pentru fermieri și pădurari 2000 de pliante despre programul de conservare a speciei.
- În Bulgaria și România s-a realizat o cooperare cu fermieri și alte proiecte, în special în prevenirea comerțului ilegal cu păsări și prin participare la elaborarea Planului Global de Acțiune pentru șoimul dunărean.
- Au fost elaborate 4×100 de bucăți de ghiduri pentru autorități, pentru evaluarea proiectelor de dezvoltare a parcurilor eoliene.

● Studierea habitatelor, dispersiei, migrației și mortalității șoimului dunărean

- Pentru a studia habitatele folosite și amenințările – în primul rând impactul parcurilor eoliene – asupra șoimului dunărean, în total 42 șoimi (21 masculi adulți, 3 femele adulte, 7 masculi juvenili și 11 femele juvenile) au fost echipați cu transmițătoare satelitare; dintre acestea 30 de păsări au fost echipate în Ungaria (18 masculi adulți, 3 femele adulte, 4 masculi juvenili, 5 femele juvenile), 8 păsări în România (3 masculi adulți, 3 masculi juvenili, 2 femele juvenile), iar în Slovacia 4 femele juvenile.
- Rezultatele au arătat că în parcurile eoliene nu coliziunile sunt cele mai mari amenințări, ci pierderea habitatelor, deoarece păsările evită aceste zone, fiind forțate să aleagă noi zone de hrănire.
- Aproape 1500 de păsări au fost inelate cu inele ornitologice – 1046 în Ungaria, 13 în România, 379 în Slovacia.

● Reabilitarea păsărilor

- Pe durata proiectului, patru șoimi dunăreni au fost găsiți în Ungaria, doi dintre aceștia fiind eliberați cu succes.
- Două voliere pentru reabilitarea păsărilor rănite au fost construite în România, în aceste voliere patru șoimi dunăreni au fost tratați pe durata proiectului.
- În vestul Slovaciei, două voliere au fost construite și șase șoimi dunăreni răniți a fost tratați în acestea pe durata proiectului

● Conștientizarea publicului despre vulnerabilitatea șoimului dunărean și activități de conservare de lungă durată

- au fost instalate 22 de panouri informative bilingve (2 în Bulgaria, 14 în Ungaria, 4 în România și 2 în Slovacia)
- A fost creat un site web în cinci limbi, actualizat regulat cu informații despre proiect
- 3x1000 de postere (în limba bulgară, în maghiară și română) au fost distribuite publicului, cu ocazia diferitelor evenimente
- 4500 de pliante au fost elaborate în limba bulgară, maghiară și română
- au fost elaborate 500 broșuri și 300 de tricouri în limba slovacă
- au fost realizate 3 filme despre proiect
- au fost distribuite 4000 de DVD-uri (în 5 limbi) despre proiect
- informațiile despre proiect (rezultatele și evenimentele interesante) au generat peste 2000 de apariții în presă

● Dinamica populației de șoim dunărean

Evoluția populației de șoim dunărean în țările participante la proiect

Bulgaria: Deși a crescut numărul observațiilor de șoim dunărean și mai mulți indivizi au petrecut iarna în Bulgaria – unul dintre aceștia fiind un șoim echipat cu transmițător satelitar în Slovacia – până în anul 2014 nu a fost dovedit cuibăritul acestei specii.

Ungaria: Populația din Ungaria este considerată stabilă. Datorită proiectului anterior populația a fost în creștere continuă până în 2010. Din păcate, rezultatele cuibăritului din 2013 au fost cele mai rele înregistrate vreodată, din cauza vremii. Totuși, în ani consecutivi, o populație sănătoasă este capabilă să compenseze impactul vremii nefavorabile.

România: La începutul proiectului nu erau cunoscute perechi cuibăritoare în țară. În 2014, șase perechi erau cunoscute în partea vestică a României și două în Dobrogea. Dintre acestea, trei au cuibărit în cuiburi artificiale instalate în cadrul proiectului.

Slovacia: La fel ca și în Ungaria, în 2010 și 2013 cele mai multe ponte au fost distruse din cauza vremii. Populația de aici este mult mai fragilă decât cea din Ungaria, de aceea compensarea pierderilor provocate de vremea nefavorabilă din aceste perioade a fost mai dificilă.

Tabelul 3. Dinamica populației șoimului dunărean în Ungaria între 2010 și 2014

Anul	Numărul teritoriilor cunoscute	Numărul perechilor care au început cuibăritul	Numărul perechilor care au cuibărit cu succes	Numărul juvenilor care au părăsit cuibul
2010	220	172	68	176
2011	234	165	144	427
2012	241	164	131	418
2013	253	143	65	149
2014	232	171	140	403

Tabelul 4. Dinamica populației șoimului dunărean în Slovacia între 2010 și 2014

Anul	Numărul teritoriilor cunoscute	Numărul perechilor care au început cuibăritul	Numărul perechilor care au cuibărit cu succes	Numărul juvenilor care au părăsit cuibul
2010	35	35	27	78
2011	43	43	36	110
2012	42	39	30	112
2013	38	34	21	61
2014	36	31	26	96

ACTIVITĂȚI DE CONSERVARE DUPĂ FINALIZAREA PROIECTULUI

Proiectul finanțat de Uniunea Europeană prin programul LIFE, Ministerul Dezvoltării Rurale din Ungaria și Ministerul Mediului din Slovacia se va finaliza pe data de 31 decembrie 2014. Rezultatele proiectului vorbesc de la sine, totuși activitățile de conservare nu se opresc aici, unele vor mai continua:

- marcarea individuală a păsărilor, instalarea cuiburilor artificiale și a camerelor foto;
- colaborarea cu alte părți interesate;
- urmărirea planurilor de agro-mediu;
- monitorizarea și întreținerea cuiburilor artificiale și a platformelor de cuibărit;
- managementul habitatelor de popândăi;
- creșterea disponibilității hranei;
- demontarea transmițătoarelor satelitare;
- monitorizarea populațiilor de șoim dunărean și a populațiilor de popândău.

Aceste activități vor fi implementate de către partenerii de proiect în cooperare cu alte organizații care nu sunt parteneri în proiect, folosind resursele proprii și alte resurse financiare. Unele activități de creștere a disponibilității hranei se vor continua în noul proiect LIFE13 NAT/HU/000183.

COLABORATORI

Suntem foarte recunoscători persoanelor care au contribuit la implementarea reușită a proiectului:

Bulgaria: Anna Staneva, Anton Andonov, Anton Rininchan, Borislav Tonchev, Bojidar Ivanov, Daniel Momchev, Dimitar Gradinarov, Dobromir Doychev, Edita Difova, Emil Nikolov, Emil Todorov, Georgi Popgeorgiev, Ivan Velikov, Ivan Yotov, Ivaylo Mihaylov, Jivko Barzov, Marina Georgieva, Mihail Iliev, Mirch Bozhkov, Ognyan Hristov, Petar Alper, Petar Dobrev, Petar Genov, Petar Iankov, Plamen Petrov, Radoslav Moldovanski, Stoycho Stoychev, Svetoslav Spasov, Theodor Dimitrov, Todor Angelov, Valentin Katrandzhiev, Vesko Velikov, Yana Barzova, Zhaneta Moldovanska

Ungaria: Agócs Péter, Bakacsi Gábor, Bakos Béla, Balázs István, Bánfi Péter, Barcánfalvi Péter, Bartha Csaba, Bártol István, Bátky Gellért, Bencsik Tibor, Bendász Tamás, Bene Viktória, Bereczky Attila, Bihay László, Bíró Csaba, Bíró György, Bodnár Antal, Bodnár Mihály, Bogdán Sándor, Bokor János, Boldog Gusztáv, Boldogh Sándor, Borbáth Péter, Borovszki Ferenc, Boruzs András, Borza Sándor, Botos István Csaba, Brulich Ákos, Burkus János, Czifrák Gábor, Czikora János, Czuczor István, Császárs Zsuzsanna, Csonka Péter, Csorba Gábor, Csuka János, Csurgai János, Darányi László, Dávid Gyula, Dávid János, Dávid Jenő, Deák Gábor, Demeter Iván, Demeter László, Demeter Zsolt, Dr. Déri János, Dósa Attila, Dóry Péter, Dudás Miklós, Ecsedi Árpád, Egri Kiss Tibor, Dr. Erdélyi Károly, Faggyas Szabolcs, Farkas József, Farkas Roland, Farkas Tibor, Fatér Imre, Fehér Gyula, Fehér László, Fehérvári Péter, Felber Péter, Feldhoffer Attila, Felföldi József, Ferenc Attila, Firmánszky Gábor, Fitala Csaba, Fodor Miklós, Forgách Balázs, Fülöp Attila, Fülöp Gyula, Gáborik Ákos, Gál András, Gál Lajos, Gallai Gergő, Gárdai István, Gebei Lóránt, Gilányi Gábor, Gilly Zsolt, Gombkötő Péter, Gulyás Pál, Guti Imre, Guti Péter, Habarics Béla, Dr. Halmos Gergő, Haraszthy László, Hartmann Johanna, Dr. Hegyi Zoltán, Herczeg Ferenc, Hivatal Nándor, Horváth János, Dr. Horváth Márton, Horváth Tibor, Hunyadvári Péter, Jáni Gyula, Jeruska Árpád, Juhász Róbert, Juhász Tibor, Kálmánczky Anna, Kalocsa Béla, Kapocsi István, Kazi Róbert, Kepes Zsolt, Kis Viktor, Kiskó Péter, Kiss Ágnes, Kiss Dóra, Kiss Imre, Kiss József, Kiss Róbert, Klébert Antal, Kleszó András, Kohári István, Kószás Vendel, Kotymán László, Kovács András, Dr. Kovács Éva, Kovács Gábor, Kovács Sándor, Kovács László, Kozma László, Kökény Ildikó, Kőszegi László, Kurucz István, Kuti Antal, Lancz Kálmán, Lantos István, Lehoczky Zoltán, Lengyel Tibor, Lontai László, Lóránt Miklós, März László, Medgyesi Gergely, Mészáros András, Mezei János, Mikle Baráth Miklós, Mille János, Mogyorósi Sándor, Molnár István Lotár, Dr. Molnár Viktor, Monoki Ákos, Mórocz Attila, Muhari László, Müller László, Nagy Attila, Nagy Károly, Dr. Nagy Lajos, Nagy Tamás, Német Ákos, Németh Zoltán, Nógrádi Tímea, Orbán Zoltán, Ozsváth Gyula, Ozsváth Pál, Óze Péter, Pakai István, Dr. Palatitz Péter, Pálincás Csaba, Papp Ferenc, Papp Gábor, Parrag Tibor, Pataki Zsolt, Patalenszki Norbert, Petróczy Imre, Petrovics Zoltán, Pigniczki Csaba, Pomichal Krisztián, Pongrácz Ádám, Pribéri Levente, Primusz József, Puskás Imre, Puskás László, Réz János, Sallai Zoltán, Sándor István, Sáska István, Sasvári János, Seiber István, Seiber József, Seres Nándor, Serfőző József, Simay Gábor, Simon Pál, Solt Szabolcs, Dr. Solti Béla, Somogyi István, Dr. Sós Endre, Spakovszky Péter, Staudinger István, Szabadkai László, Szabó Attila, Szabó Máté, Számvéber Ferenc, Szécskai Attila, Szekeres Balázs, Szelényi Balázs, Széles Tamás, Széll Antal, Szénási Valentin, Széplaki Imre, Szilágyi Attila, Szirtl Attila, Szitta Tamás, Tajti László, Tamás Ádám, Dr. Tamás Enikő Anna, Tandari László, Tar János, Tar Zsolt, Tarján Barna, Tasi Attila, Tihanyi Gábor, Torma Gyula, Tóth Csaba, Tóth Ferenc, Tóth Imre, Tóth László, Tóth Péter, Tóth Tamás, Tótye János, Török Hunor Attila, Trautmann Tamás, Ujj Barbara, Újvári Balázs, Urbán László, Váczi Miklós, Vadász Csaba, Vajda Zoltán, Ványi Róbert, Váradi Veronika, Varga Ferenc, Vasas András, Vers József, Vidra Tamás, Vince Tibor, Viszló Levente, Vokó László, Zábrák Károly, Zákány Albert, Zalai Tamás, Zsiros Sándor

România: Aczél-Fridrich Zsuzsanna, Andreea Dehelean, Asandei Ciprian, Bărbos Lőrinc, Bogdan Fometescu, Borotea Adrian, Borka Vítális Levente, Bóné Gábor, Chirilă Ioan, Claudiu Albu, Costenar Dănuț, Dabóczi Enikő, Daniel Marincu, Daróczi J. Szilárd, Deák Attila, Denisa Iliescu, Dorin Damoc, Dósa Attila, Fântână Ciprian, Fülöp Attila, Fülöp Tihamér, Gyékény Gertrúd, Hegyeli Zsolt, Kelemen A. Márton, Komáromi Réka, Kovács István, Luca A. Dehelean, Luca Iacobici, Luke H. Dale, Lupoaică Vasile, Marius Drugă, Marian Văju, Mezey Zsófia, Nagy Attila, Nicolae Balta, Papp Tamás, Pană Carmen Lucia, Patkó Erika, Sebastian Bugariu, Semetula Sebat, Silviu Zamfireche, Simó Imre, Szabó D. Zoltán, Szabó József, Teodor Stoescu, Tutunaru Cosmin, Ticula Eugen, Tănjală Ion, Zeitz Róbert

Slovacia: Michal Ambros, Juraj Andre, Andrej Bača, Martin Čukan, Lucia Deutschová, Dalibor Greguš, Martin Gič, Richard Galaš, Ervín Hapl, Peter Hlocký, Tomáš Hulík, Jozef Chavko, Jozef Izakovič, František Karika, Matúš Kováč, Peter Kováčik, Milan Královič, Denisa Löbbová, Jozef Lengyel, Ján Lipták, Metod Macek, Boris Maderič, Vladimír Nemček, Michal Noga, Michal Novák, Ján Obuch, Karin Očenášová, Ján Orlovský, Leonidas Prešinský, František Szkuby, Ján Sekereš, Roman Slobodník, Daniela Stanislavová, Tibor Šnajdár, Karol Šotnár, Dagmar Tomková, Jozef Tóth, Fridrich Tóth

Acest proiect a fost finanțat de Uniunea Europeană.

Fotografii

János Bagyura
Ervin Hapl
József Fidlóczky
Jozef Chavko
Péter Hencz
Dr. Petar Iankov
Csaba Piginiczki
Mátyás Prommer
Tímea Nógrádi
Péter Tóth

Editura:

Dr. Gergő Halmos
MME/BirdLife Ungaria
1121 Budapesta
Str. Költő nr. 21.

Beneficiar coordonator al proiectului LIFE09
NAT/H/000384 „Conservarea șoimului
dunărean în nord-estul Bulgariei, Ungaria,
România și Slovacia”:

Directoratul Parcului Național Bükk
3304 Eger
Str. Sánc nr. 6.

Text:

**Mátyás Prommer, József Fidlóczky, János
Bagyura, Anna Staneva, Lucia Deutschová și
„Asociația Grupul Milvus”**

Traducerea în bulgară:

Anna Staneva

Traducerea în engleză:

Mátyás Prommer

Traducerea în limba română:

**Asociația pentru Protecția Păsărilor și
a Naturii „Grupul Milvus” și Societatea
Ornitologică Română/BirdLife România**

Traducerea în limba slovacă:

Lucia Deutschová

Grafică și design, paginare:

Zoltán Turny

Tipărit în:

800 exemplare (în limba maghiară)

800 exemplare (în limba engleză)

800 exemplare (în limba bulgară)

800 exemplare (în limba română)

800 exemplare (în limba slovacă)